

DE JAGERS VAN CLEERENS,

Kampen is bij uitstek een militaire stad. Jaren lang was haar naam zoo vereenzelvigd met de hier gevestigde militaire instellingen, dat niemand toelichting noodig had, wanneer een jongmensch, voor de beroepskeus gesteld, verklaarde dat hij naar *Kampen* ging. Hierin is na 1923 door gewijzigde kaderopleiding wel wat verandering gekomen en ook vóór 1851 (oprichting I. B.) zal de band tusschen burger- en militair element mogelijk niet zóó hecht zijn geweest als daarna, maar het feit kan toch geconstateerd worden, dat *Kampen* eeuwen achtereen garnizoensplaats is geweest en dat de onderlinge verhouding nimmer te wenschen heeft overgelaten. Onze stad stond deswegen bij de militaire autoriteiten in een goed blaadje, wat weer tengevolge had, dat bij herhaling voor meerdere instellingen gelijktijdig gastvrijheid werd gevraagd. Juist een eeuw geleden, in de jaren tusschen 1835 en 1839, was dit ook het geval en het is over een der destijds alhier gelegeerde corpsen, dat we hier iets gaan vertellen.

Na het herstel onzer nationale onafhankelijkheid was te *Kampen* in garnizoen gelegd het 3e Bataillon 7de Afd. Infanterie, dat alhier verbleef tot de ruzie met de Belgen uitbrak. De leege plaats werd echter onmiddellijk ingenomen door het Depôt-Bataillon van de 18de Afd. Infanterie, waarbij de opgeroepen miliciens voorloopig werden afgericht, alvorens over te gaan naar de veldbataljons. Dit depôt bleef hier gevestigd tot 1840, toen het werd opgeheven. Binnen datzelfde tijdvak heeft *Kampen* echter nog andere troepen geherbergd, namelijk: het werfdepôt van het in

Oost-Indië gedetacheerde corps *Jagers van Cleerens*, aldus genoemd naar den oprichter en commandant van het corps, den roemruchtigen generaal Cleerens.

Johannes Baptista Cleerens werd 27 Augustus 1785 te Antwerpen geboren en trad in 1808 in militairen dienst. Na verschillende veldtochten in Spanje te hebben meegemaakt, kwam de kapitein Cleerens in 1814 hier te lande terug, om echter al spoedig weer actief deel te nemen aan de campagne van 1815. Na bevordering tot majoor werd hij in 1816 op verzoek overgeplaatst bij het leger in Oost-Indië. In den rang van luitenant-kolonel werd hij in April 1821 benoemd tot aide-de-camp van den gouverneur-generaal, welke functie hij bekleedde tot December 1825, toen hij als kolonel in actieven dienst terugkeerde en aanstonds gelegenheid vond zich te onderscheiden. In laatstgenoemd jaar was namelijk de gevaarlijke Java-oorlog uitgebroken, waarin het Indische leger tegen Diepo Negoro zware verliezen leed en hachelijke momenten werden doorgemaakt. In dien wanhopigen strijd wist kolonel Cleerens bij herhaling de aandacht op zich te vestigen door krijgstalant en onverschrokkenheid, zoodat hem de Militaire Willemsorde 3e klasse en de Eeresabel werden toegekend. In het jaar 1830 keerde hij met verlof naar Europa terug. Maar rust scheen voor onzen vechtjas niet te zijn weggelegd, want bij zijne aankomst alhier was juist de mobilisatie afgekondigd wegens het conflict met de Belgen en werd hij onverwijld belast met de functie van chef van de staf der 1ste divisie te velde. In het volgend jaar werd hij eervol van deze post ontheven. En toen bood hij den Koning aan een corps vrijwilligers op te richten onder zijn verantwoordelijk commando, welk aanbod werd aangenomen. Aan den oproep van den vermaarden, inmiddels tot generaal-majoor bevorderden Cleerens werd door honderden jongemannen, meest Zuid-Nederlanders, gehoor gegeven en zoo kon reeds in Januari 1832 dit corps mobiel verklaard worden als „Jagers van Cleerens”. Drie jaren heeft het diensten ver-

richt in het Zuiden des lands, totdat bij Kon. Besluit van 11 December 1834 werd geordoneerd, dat „het Corps Jagers van Cleerens ter voorziening in het incompleet bij het Leger in Oost-Indië tijdelijk bij het Indisch Leger zal overgaan”. En zoo vertrok in Maart d.a.v het corps ter sterkte van 4 complete kompagniën Infanterie”, aangevoerd door officieren van het Nederlandsche leger, onder commando van generaal Cleerens „naar de Koloniën voor een verblijf van ten hoogste zes jaren”. Aanvankelijk op Java, later op Sumatra dienende, hebben de Jagers zich een eervollen naam verworven.

Wat den generaal persoonlijk betreft, deze werd in Juli 1837 op verzoek gepensioneerd, maar bleef in Indië wonen. Twee jaren later volgde zijn benoeming tot Gouverneur der Molukken, in welke waardigheid hij 15 April 1850 te Ambon overleed.

Tot zoover de geschiedenis van Johannes Baptista Cleerens en zijne Jagers. Nu de connectie tusschen dit vrijwilligerscorps en onze stad.

Deze dateert van Januari 1835. Toen werd namelijk door generaal Cleerens, alvorens hij met zijne troepen naar Indië vertrok, onder hoogere goedkeuring een depôt ingesteld, bestemd om gedurende het zesjarig verblijf in de tropen zijn corps op sterkte te houden door het aannemen, africhten en afzenden van goedgekeurde vrijwilligers. En als plaats van vestiging voor dit corps werd Kampen aangewezen.

Al spoedig kwamen zich bij het depôt jongemannen voor dienstneming aanmelden en allengs vermeerderde dit aantal. In groote meerderheid waren het Belgische deserteurs, niet zelden volledig uitgerust, enkelen zelfs te paard, die zich voor dit doel bij de grenswacht aanmeldden en dan onder geleide werden doorgezonden naar Kampen. Per jaar waren het er tusschen drie en vierhonderd, die hier gekeurd werden, gekleed en militair gedrield. Wanneer een groep voldoende was afgericht, dan werd ze naar Harderwijk gedirigeerd,

vanwaar het vervoer naar Indië plaats had bij voorkomende scheepsgelegenheid.

Het gedrag van deze jonge mannen, die hun fortuin gingen zoeken in het verre, onbekende land, blijkt hier in 't algemeen geen reden tot klachten te hebben gegeven.

Desertie kwam niet voor, uitgenomen een enkele keer, doch toen school in de omstandigheden, waaronder dit drossen plaats had, stellig een reden tot verontschuldiging. Het was namelijk in het najaar van 1838, toen er een nijpend tekort was aan volk voor de Marine, dat een 22-tal Jagers van hier naar Rotterdam werden gezonden om dienst te doen als marinier. Zeer vermoedelijk nu is dit niet geschied met vrijen wil van de betrokkenen en hierin zal wel de verklaring moeten gezocht worden, dat reeds kort daarna bericht inkwam van desertie door 8 dezer jongelieden.

De kazerne, waarin de Jagers verblijf hielden, was een gebouwencomplex, gelegen Achter den Nieuwen Muur (Voorstraat) in de nabijheid van de Koornmarktspoort tusschen Meerminnensteeg en Vergietensteeg. De daartegenover staande lage huisjes, tegen den stadsmuur gebouwd, dienden voor stalling der officierspaarden. De Koornmarkt was het dagelijksch exercitieterrein.

Uit berichtjes in de Kamper Courant dier dagen valt op te maken, dat aan het Depôt verscheidene officieren en lagere kaderleden waren verbonden. Ook had de commandant de beschikking over een goed bezet fanfarecorps, bescheidenlijk aangeduid als „De trompet- en hoornblazers”, dat geregeld concerten gaf in de Nieuwe Stadsherberg (tegenwoordige Buitensocieteit) tegen een entree van 50 cents per persoon, welke concerten druk bezoek trokken. Waarlijk, is het niet voor ons verdienstelijk Stedelijk Orkest om jaloersch te worden op hunne collega's „De Trompet- en Horenblazers” van honderd jaar geleden? Een enkele maal werd de opbrengst

van een concert afgestaan aan een der liefdadige instellingen binnen de gemeente, maar als regel verdeelde na afloop de luitenant-adjutant de recette onder de muzikanten „naar evenredigheid der talenten”. Het orkestje deed zich ook hooren op de (toen nog talrijke) verjaardagen van het Koninklijk huis en voorts bij bijzondere gelegenheden. Zoo vermeldt de Kamper Courant van 1 October 1838: „Heden „is Z.Exc. de Gouverneur dezer Provincie en familie met „de stoomboot van hier naar Amsterdam vertrokken. De „afvaart werd vervrolijkt door de Trompet- en Horenblazers „van de Jagers van Cleerens”.

Waar het verblijf van deze militairen dus voor de burgerij levendigheid en voordeel aanbracht, is het begrijpelijk, dat in Juli 1839 een bericht, behelzende het besluit der regeering tot ontbinding van het Depôt, hier met algemeene spijt en teleurstelling werd ontvangen. De Kamper Courant vertolkte deze gevoelens van leedwezen als volgt: „Zonder nog te „spreken van het profijt, hetwelk het corps Jagers van „Cleerens onze stad heeft aangebracht gedurende de vier- „en-een-half jaar, dat het hier in garnizoen lag, verliezen „wij veel aan deszelfs fraaye horenmuziek, niet minder aan „het gezellig verkeer met heeren Officieren en ten slotte aan „de algemeene levendigheid, die de Jagers te weeg brachten”.

En van die gevoelens hebben de Kamper burgers enkele weken later bij het vertrek van den troep op de meest ondubbelzinnige wijze getuigenis gegeven.

Het is op 1 September 1839 geweest, dat de Jagers des voormiddags na een ommeegang door de bekende straten en na een défilé voor de stedelijke autoriteiten op het Stadhuis, de poort uitmarcheerden op weg naar Harderwijk. Roerloos en zwijgend stond de bevolking, rijen dik, langs den weg binnen de stad en „bij het uitmarcheeren liepen talrijke scharen een ver eind weegs mee, waarna velen met be-

traande oogen de Jagers nastaarden, die geen andere dan aangename herinneringen achterlaten". Aldus nogmaals de Kamper Courant geciteerd.

Is het ons, Kampenaren van het tegenwoordig geslacht, niet of er in dit relaas antedateering heeft plaats gehad; is het niet, of voor 1839 had moeten geschreven worden 1923? Dit afscheid van honderd jaar geleden hoe levendig brengt het ons weer voor den geest het heengaan van den Hoofdcursus. Al zijn nu ook al weer 13 jaren daarover heengegaan, toch zien we immers het gebeuren op dien Juliavond nog als een scherp filmbeeld aan ons geestesoog voorbijgaan: Dichtgerijd de menschen in de omgeving van het Stadhuis. Op de stoep burgemeester, wethouders, Raadsleden, leden van het comité voor behoud; aan de overzij de Stedelijke Muziek. Dan aankomst en begroeting met zwijgenden handdruk van directeur, officieren en leeraren van den H. C. Daar komt de troep aanmarcheeren: het eigen muziekcors, de commandant, het vaandel, de leerlingen. Thans zet de Muziek plechtig in het „Immer hooger!“, het Minervalied, onder welks tonen geslachten van aanstaande officieren „op de sterren“ zijn aangerukt en onder die tonen defileert het corps stram voorbij. De ernst van dat oogenblik drong diep tot allen door. Hierna het officieele afscheid in de trouwzaal, waarbij de weemoed uiting vond in het gesprokene. Eerst door burgemeester Fernhout („met sympathie gedenken wij al het goede, samen doorleefd, met weemoed beleven wij dit afscheid“), daarna door den directeur, die dank bracht aan het gemeentebestuur voor de steeds be-toonde voorkomendheid en aan de burgerij, welke „het militair internaat aanvulde door de gezelligheid van den familiekring“.

Maar keeren wij terug tot de Jagers van Cleerens, voorzoover er nog wat van hen valt te vertellen. De troep is

toen in het najaar van 1839 detachementsgewijs van Harderwijk naar Indië overgebracht en daarna is het Depôt geliquideerd. Een advertentie in de Kamper Ct van 30 Dec. wekte nog eenmaal de herinnering aan het Corps. Ze luidde: „De Hoofd-Administratie van het Algemeen Depôt van de „Landmagt is voornemens om den 16 January 1840 in het „gebouw de Fransche Kerk te Harderwijk te doen ver- „koopen een groot aantal militaire kleedingstukken, afkom- „stig van het ontbonden Depôt van het corps Jagers van Cleerens”. En notaris Rambonnet riep die herinnering nog even op, toen hij in de krant van 4 Mei 1840 zijn voornemen te kennen gaf, om te verkoopen „een gebouw gelegen Achter den Nieuwen Muur, laatstelijk gebruikt als kazerne”.

DE P.

